

STUDENTEN-WEEKBLAD.

Redacteuren: G. J. van den Broek, M. H. Damme Jr.,
G. D. Jordens, J. F. Ligtenberg.Dit blad verschijnt Donderdags, behalve in de
vacantiën. De abonnementsprijs is f3,50, bij vooruit-
betaling f3,— per jaar.De jaargang loopt van 1 October tot 30 September.
De prijs der advertentiën is 10 cents per regel.UITGEVER:
J. WALTMAN Jr.
DELFT.Inzendingen die Dinsdagmiddag 12 uur niet aan
het redactie-adres zijn bezorgd, kunnen niet meer in
het eerstkomend nummer worden opgenomen.Het adres voor redactie en administratie is: Bin-
nenwatersloot 33.Uit de Redactie is getreden:
CH. J. I. M. WELTER.

Philosophie te Delft.

In „Het Centrum”, van 8 of 9 Juni l.l. heeft o.m. een
artikel gestaan, tot opschrift voerende: „Wijsbegeerte te
Delft”.Dit stuk, van de hand van H. Ermann S. J., bevat
eene bespreking van de artikeltjes die in de Studenten-
Weekbladen van 10 en 26 Mei onder den titel: „Philosophie
Colleges”, door mij ondertekend zijn.De meesten onder ons zullen zich bovengenoemd geschrijf
hoogstwaarschijnlijk niet meer herinneren; en het is slechts
doordat de vacante rustperiode van ons blaadje mij het
directe antwoorden onmogelijk maakte, dat ik er nu eerst
op terug kom.Eene korte inhoudsbespreking, liever inhoudsopgaaf, van
wat „Het Centrum” zegt, moge dus aan mijn antwoord
vooraf gaan.De heer Ermann begint met te citeeren uit Studenten-
Weekblad van 10 Mei l.l. dat „Prof. Bolland in den a. s.
„cursus over Logica en Metaphysica een twintigtal voor-
„drachten zal komen geven”,dat „de Leidsche professor een lijstje met boeken heeft
„opgegeven als aanduiding van een minimum van een
„filosofisch bibliotheekje, dat hij bij zijn komst gaarne in
„ieters handen zou weten”;Volgt de opgegeven serie, grootendeels uit Reclams
Universal Bibliotheek geput.Schrijver citeert verder de paar woorden in No. 27 van
dezen jaargang, waarmee ik terugkom op het eerste stuk
en eene explicatie geef van de in No. 26 opgegeven boek-
werken.Pater Ermann verder aan het woord latende, neem ik
het volgende over:„Eén zin vooral brengen wij naar voren, die tintelt van
„waarheid”:„„Alles wat in volslagen verbijzondering zonder eenige
„z.g. wijsgeerige voorlichting wordt bestudeerd, leidt tot
„bekrompenheid, kortzichtigheid en het is niet te veel
„beweerd wanneer men zegt, dat in onze dagen van
„vakverbijzondering ook aan de Universiteiten de gevolgen
„van de volslagen verwaarloozing der wijsbegeerte in
„ruime mate zijn te ontwaren.””„Eene cursus in Logica en Metaphysica, al
bestaat hij maar uit 20 voordrachten, kan zeer
nuttig zijn, onder voorwaarde nochtans, dat
hij niet zweemt naar een danscursus op wijs-
geerig gebied, en de professor geen „clown” is.
Ik heb wel eens van een professor hooren spre-
ken, die op het Delftsch orakel wilde gelijken
maar bij die wanhopige poging de zaal, waarin
hij les gaf, telkens grooter zag worden; de
studenten suizebolden van de slagen der ge-
leerdheid, die op hunne hoofden neervielen en
moesten na eenige lessen met den Duitschen
dichter zuchten, even wijs gebleven te zijn,
of zelfs”*)

*) Ik spatieer.

„Aan zulk een wijsbegeerte heeft iemand heelemaal niets,
en het ware beter voor hem, ook om de waarde van den
tijd, zich tevreden te stellen met die filosofie, welke
hem van nature eigen is.” „„Filosofen zijn we allen van
natuur”” zegt de heer Meyll zeer juist „„de vraag is
„„maar, hoe hoog onze filosofie stijgt, in welke mate wij
„„ons er in weten op te werken uit bekrompenheden
„„en eenzijdigheden.””„Wat die bekrompenheden en eenzijdigheden betreft, —
om var kortzichtigheid, duisternis en begripsverwarring
te zwijgen — dreigt voor de hoorders van prof. Bolland
te Delft een groot gevaar, bekrompen en eenzijdig te worden.”„Dat besluit ik mede uit de opgaven der boeken, die als
leggers uitsluitend¹⁾ zullen gebezigd worden, en
evenals die, welke als inlichters en raadgevers moeten
dienst doen.”„Ik verstout mij den studenten een anderen raad te geven,
zij houden mij die stoutheid zeker ten goede. Neemt als
leggers de opgegeven boeken, want anders kunt gij den
professor heelemaal niet volgen, maar legt naast die leggers
in uw bibliotheekje:de: Allgemeine Metaphysik van dr. Gutberlet
(2e Aufl. 1890. MK. 2.40) en diens Logik und Erkennt-
nistheorie, alle drie verkrijgbaar te Münster in West-
falen bij de Reisingsche Buchhandlung.

Ook zouden de drie deeltjes van Dr. Braig:

Vom Denken,
Vom Sein,
Vom Erkennen.(Herder, Freiburg im Bresgau 1896, 1897) reeds voldoende
zijn.”„Ik leg echter den nadruk op de degelijke werkjes van
Dr. Gutberlet, omdat deze schrijver meer dan Dr. Braig
rekening houdt met den student, die het Latijnsch en
Grieksch niet machtig is.”„Mijn raad zal uit de ondervinding blijken goud waard
te zijn (!), wijl Gutberlet niet alleen naar Kant en Hegel
enz. verwijst, maar op vele plaatsen bewijst, dat deze
denkers maar al te dikwerf niet gedacht hebben aan dingen,
waaraan zij ook volgens de Logica denken moesten.„Wanneer dus prof. Bolland „„de meesterwerken der
filosofische letteren zelve”” zal aanhalen, kunnen de studen-
ten die meesterwerken naslaan bij Gutberlet (!) en tevens
duidelijk zien, dat deze op den naam meesterstuk-
ken der filosofische letteren geen aanspraak mogen maken (!!?) Zoo blijven de studenten
vrij van „„bekrompenheden en eenzijdigheden.””De kostbare raad van pater Ermann met de meeste be-
reidwilligheid aannemende, wenschte ik er toch voor mij
nog enkele bespiegelingen aan toe te voegen, die, naar ik
meen, niet geheel misplaatst zullen zijn.Als Roomsche woordvoerder moet pater Ermann bij
het meerendeel der Delftsche Studenten om eene dubbele
reden van te voren verdacht zijn, in het algemeen moet
hij, ook zonder ze ooit zelf bestudeerd te hebben, de filo-
sofische letteren der klassieke Duitse periode als zijnde
uit den boezen geest des ongeloofs, onvoorwaardelijk ver-
werpen en men heeft hier wel te bedenken, dat hij geene1) Mijn woorden in N°. 27.

2) Ik spatieer.

instemming met Kant, Schopenhauer*) of Hegel zoude kunnen betuigen, zonder dat hij in de Roomsche gemeenschap door die daad zelve onmogelijk werd. Een Roomsche woordvoerder weet altijd van te voren, wat hij moet laten gelden en niet mag laten gelden. Alle redeneering, waardoor hij tot zijne slotsom komt, geschiedt dus enkel voor den vorm.

Daarbij komt in dezen nog de omstandigheid, dat pater Ermann Jezuiet is, en bij de bekende beginselvaste solidariteit der orde er op uit moet zijn eenen beschamer zijner orde aan diens persoon te straffen, van daar dan ook hier weer de hatelijkheden tegen Bolland's persóón.

De infame wijze van beschuldigen, ik zou haast zeggen, de gemeene manier van insinueeren, die uit 't bovenstaande gespatieerde blijkt, laten zich maar al te goed verklaren na al hetgeen de Jezuiten in den loop der tijden alzoo van Bolland te verduren hebben gehad.

Prof. Bolland heeft in vele geschriften, w. o. Rome en de Geschiedenis en Roomsche Historie, tal van gegevens tegenover Rome gereleveerd, waarop de Roomsche woordvoerders het zwijgen bewaren — natuurlijk niet in vriendschappelijke gezindheid.

En in „De Protestant” van 2 Mei l.l. heeft hij een opstel over Jezuitische Waarheidsliefde laten drukken, waartegen de Jezuiet van Kasteren slechts met eenige nietszeggende phrases is opgekomen; naar aanleiding daarvan in „De Grenswachter” van 2 Juni terechtgezet, heeft deze dan verder voor zoover mij bekend is, tot nog toe het stilzwijgen bewaard.

Dat de Jezuiten, in 't nauw gebracht, ja „suizebollend” onder de overstelpende macht van feiten en nog eens feiten, als een stroomend element over hunne hoofden uitgestort, waarbij Bolland a. h. w. gereed staat de zondvloed van overtuigingsbewijzen steeds te onderhouden en zoo noodig, nog te vermeerderen, dat de Jezuiten, zeg ik, ten einde raad, zich in hunne verdediging zoeken te behelpen met schimppartijen en voortdurend klaar staan hunne bewijskracht te putten uit allerlei aanvallen van lage insinuatie, blijkt nu weer voor de zooveelste maal.

Ik voor mij zou haast geneigd zijn in toepassing te brengen 't volgende gezegde, dat mij onlangs toevallig onder de oogen kwam:

„Das Maass der wirklich geschichtlichen Bedeutung „einer Persönlichkeit lässt sich nachgerade an dem Grade „des Geschimpfes abmessen, welches in der von den Jesuiten-„geiste beherrschten Presse über sie ergeht”.

Welk vertrouwen en welke bewijskracht hebben wij studenten te zoeken in de „goede raadgevingen” die pater Ermann ons schenken wil? Wij staan jong en frisch in onze heerlijke samenleving, grootendeels buiten alle maatschappelijke verwickelingen en goddank nog buiten alle partijchap, in dien zin, dat niemand de, voor zich zelf min of meer gevondene levensvragen aan anderen op zal dringen. Niets bindt ons hier en niets dwingt ons om andermans verwerkte ideeën klakkeloos na te kauwen omdat de omgeving dit eischt.

Zooveel te gevoeliger zijn wij dus voor de wijze, waarop de een of ander ons wat te vertellen heeft. En merken we spoedig genoeg welke voorname redenen een rol gespeeld hebben in 't bepalen van den vorm, waarin het tot ons gerichte, gegoten is.

Dergelijke bedekte toespelingen als hier gebezigd zijn missen voor ons alle bewijskracht, zoowel voor zichzelf als voor 't geen verder volgt.

Daarenboven mag men zeker van dusdanige unfaire insinuaties wel in de allereerste plaats eischen, dat ze een reden van bestaan hebben in de waarheid, die ze op onridderlijke wijze trachten te openbaren.

En dat is hier nog niet eens het geval. Het slinken van het hoorderental in Bolland's colleges had men ook in den afgelopen cursus opnieuw kunnen bijwonen, zonder dat dit met de door pater Ermann's geinsinueerde redenen iets konde te maken hebben: prof. Bolland's eerste Faustlessen zijn dezen keer door omtrent 125, den laatsten door omtrent 20 hoorders bijgewoond. Blijkbaar wil dit niets anders zeggen, dan dat vélen lust hebben om ergens „voor eenen keer”, heen te gaan, maar weinigen zichzelf bin-

*) Grisebach verhaalt in zijne levensschets van den grooten Meester een gesprek, dat Schopenhauer eens met den dichter Tieck voerde over godsdienst, „und als Tieck in diesem von Gott gesprochen, sei Schopenh. wie von einer Tarantell gestochen aufgesprungen und habe gerufen: „Was? Sie brauchen einen Gott?”

den aan het vastelijk volgen van lessen waartoe zij niet verplicht zijn, en die zij, vinden zij, kunnen missen.

Daarenboven ben ik voor mij overtuigd van het algemeene moderne besef, dat wij allen feilbaar zijn, en niemand te Delft dus ook van prof. Bolland „de” Waarheid verwacht. Indien hij ons aan het denken brengt en het ons door zijne voorlichtingen gemakkelijk maakt, met „kennis” van zaken op den duur onze eigen meeningen te vormen, zullen wij hem voor zijne voorlichtingen erkentelijk zijn, ook zonder dat wij zijne eigene persoonlijke meeningen behoeven aan te hangen.

„Er wünscht, der Leser möge mit sich Selbst reden, „hin und her überlegen, Resultaten zichen, Entschlies- „sungen fassen, und durch eigene arbeit und Nachdenken, „rein aus sich selbst, diejenige Denkart entwickeln, und „sie in sich aufbauen, deren blosses Bild ihm vorgelegt „wird.” *)

Hijzelf is gewoon bij zijne lessen te zeggen, dat men aan zijne meeningen of beweringen niet meer moet hechten, dan in zooverre zij hare bewijskracht in zichzelf dragen: dat het in de filosofie niet gaat om geloof maar om inzicht, en eene betrekkelijk nog onjuiste, halfcorrecte formulering, die uit eigen besef voortkomt, voor den betrokkene meer waard is, dan eene geheel juiste, die echter, onbegrepen, eenvoudig wordt nagesproken.

Dien geest van onpartijdigheid ademt dan ook reeds het door hem opgegevene lijstje van boeken, want het is bekend genoeg, dat Schopenhauer en Hegel antipodisch tegenover elkaar staande denkers zijn: prof. Bolland doet hier al dadelijk zien, dat hij de dingen van twee tegenovergestelde kanten wil laten zien.

En dat prof. Bolland voor eigen rekening dingen vermag te zeggen, die hout snijden, erkent de Jezuiet Ermann in dit geval zonder het te weten: hij is erin geloopen en heeft in mijn „lezenswaardig” stuk gezegden geprezen, die ik onder den indruk van besprekingen met „den clown” Bolland heb geuit.

Ten slotte een paar woorden tot degenen, die vóór de vacantie blijk hebben gegeven mee te kunnen gaan met het idee van eene wijsgeerige voorlichting aan onze op en top practische, technische en dus materialistische studie aan de Polytechnische School.

Het spreekt vanzelf, dat na het stoïcijnse antwoord van Z. E. den Minister van Binnenlandsche Zaken op het adres van 16 Februari l.l., dat door niet minder dan drie honderd en vijftig handteekeningen bekrachtigd werd en toch nog te onbeduidend voor eenige toelichting werd geacht, het spreekt vanzelf, dat we nu niet meer spreken kunnen van Philosophie-colleges, zooals dan ook uit het opschrift dezer regels blijkt.

In mijn stuk van 10 Mei heb ik duidelijk en rond genoeg gezegd mijne opinie over het onbesproken laten van een feit, dat tot nu toe in krachtsuiting zijns gelijke in de Delftsche studiewereld nog niet heeft gevonden.

Tegenover ons zelf zijn we echter verantwoord wanneer ons eens het verwijt gemaakt mocht worden door andere studeerenden aan de P. S. dat wij al dat moois voor ons alleen hebben gehouden en niet broederlijk hebben gedeeld. Wij kunnen dan met een gerust geweten zeggen, wijzende op den Goë-man: „De Heer heeft genomen”, zonder hem daarom nog juist te prijzen.

Het staat aldus vast, dat Prof. Bolland gehoor gevende aan ons verzoek ons uit vrije beweging zal voorlichten op 't voor ons allen nog zoo duistere pad der Zuivere Rede. Het spreekt vanzelf, dat de vergoeding, die Z.H.G. anders misschien van de staat had mogen ontvangen, nu door ons bijeengebracht dient te worden. De som van f 7,50 voor de heele cursus door elk belangstellend student of burger te betalen, kan m. i. geen bezwaar opleveren.

Nu dat alles officieus te werk gaat, spreekt het wel vanzelf, dat de bezoekers der voordrachten niet beperkt behoeven te worden tot de studenten der Polyt. School, maar dat een ieder kan toetreden, die er slechts de noodige kosten en tijd voor over heeft.

De lokaliteit is op 't oogenblik nog onbepaald; hoogstwaarschijnlijk dat Prof. Telders zoo welwillend zal zijn ons (zeer officieus altijd) een verborgen hoekje in een of andere zaal der P. S. af te staan.

Het uur van de lezingen zou zijn 's middags van 3—5 op een nader te bepalen dag der week, hoogstwaarschijnlijk Vrijdags.

*) Fichtes Vorrede „Ueber die Bestimmung des Menschen.”

In alle gevallen hoop ik deze voorloopige maatregelen spoedig definitief te kunnen regelen.

Voor 't oogenblik verlang ik slechts van allen, dien het niet alleen om een praatje te doen was, en die zich in ernst voorgenomen hebben mij te steunen, naam en adres op te willen geven aan

CHARLES MEYLL,
Oude Delft 24.

DELFT, 17 Sept. 1900.

Demokratie en Ned. Roomsche Katholieke Volksbond of Het Volksbondkongres. (Tooneelspel in zes bedrijven.)

Zondag 2 September l.l. begaf ik mij in serieuze stemming naar het Paleis van Volksvlijt om de vlijt van het katholieke volk op het gebied van sociale aangelegenheden van direkt-bij waar te nemen.

De toegang werd me geweigerd en m'n reis was dus tevergeefs. Men zal zeggen dat 't onverstandig was niet eerst inlichtingen in te winnen. 't Is nu makkelijk die opmerking te maken, maar daar ik nu eenmaal uit de dagelijksche praktijk heb gezien dat al wat katholiek is en demokraat wil heeten, zich langzamerhand, schoon schuchter, schaaft in den nasleep der heusche demokraten, vooral wat uiterlijke verschijnselen betreft, was ik meer dan geneigd te onderstellen dat de lichtschuwheid was verlaten als iets niet behoorend tot den demokratischen toon.

Wat ik verder te weten kwam was dat de zaal voor een zesde gevuld was, dus voor vijf zesden leeg. — De rest moest ik lezen uit de bladen.

Zoo begon men dan het vrome economische bedrijf met de muziek van de liedertafel Orpheus (o heidensche naam) en kwam er daarna nauwelijks einde aan de openings-speechen en kwistig gelauwerd werd Mgr. Bottemanne, bisschop van Haarlem, als vriend der volkszaak. Als verdere onbekende op het gebied volkszaak werd nog gehuldigd de referendaris van binnenlandsche zaken Mr. Idsinga (o neutraliteit, o sociale rechtvaardigheid.) Als derde belangrijkheid zij nog aangestipt dat terloops bewezen werd het niet-bestaan van den klassenstrijd: immers alle standen waren op het congres vertegenwoordigd. Tenslotte eindigde het gloedvolle woord met het Wien-Nêerland's Bloed — waarbij niemand bleef zitten.

Maar ge wilt zaken — en wel katholieke democratische zaken, verhandeld zien. In een opzicht, zoo niet in beide, moet ik u teleurstellen, want in de zuiver economische kwesties kan men nu eenmaal geen geloof mengen, omdat dit twee gescheiden dingen zijn (eo ipso, zou Grondijs zeggen); verder werd van de „demokratische zaken”, het bijvoeglijk naamwoord over 't hoofd gezien.

De Pers kreeg de primeur van behandeling; maar na eenige likken en vegen meende Pater van Kerkhoff dat de katholieke Pers slechts ten achter was door het gemis aan een „chronique scandaleuse”. Nu als hij hiermee bedoelde dat hunne „arbeiders”-bladen zwenen over de chronische schandalige uitbuiting van de proletariërs door het kapitalisch stelsel van productie — dan zijn wij het eens. Doch zeer trek ik voorshands nog in twijfel dat in dit verzuim door de gehouden besprekingen zal worden voorzien.

Een niet onbelangrijke rede over Volkshuisvesting werd nu gehouden door den heer Jos. Th. J. Cuypers maar de tamme conclusiën over het ingrijpen van den staat in de gevloekte krot-bewoning, moesten naar achter voor de hoofdrol van het particulier initiatief: voor den habitué van het asyl voor daklozen.

In de derde sectie kwam de aap: middenstand, uit den mouw des heeren Pastors (voorzitter R. K. V.) Als we nu hierbij weten dat sectie V en VI ook tenslotte niets anders beoogde dan behartiging van de belangen van den middenstand, dan begrijpen we bij het denken aan den R. K. Volksbond niet zonder eenig voorbehoud mogen denken aan Arbeiders.

Maar ik zie de hardnekkigen op mij aandringen. En in hunne oogen vlamt nog triomf, immers wel niet zonder reden liep ik heen over sectie IV: Bescherming en vorming der jongelingschap. Voor hen is helaas het aanhouden

geen winnen. Want waar het stelselmatig verwijderd-houden der katholieke arbeiders van de onafhankelijk-georganiseerden, ten gevolge heeft gehad dat volksbonden en onderkruiper al te nauw verwant werden (geschiedenis, mijne heeren!) daar kan de konsekventie dezer afzondering in z.g. patronaten bezwaarlijk veel heil beloven voor de moreele grootheid der proletarische kluisenaren.

Leerrijk en verheffend voorwaar was wel dit vrome bedrijf.

Z.

Grondijs. L. H.

„Dürft ich euch wohl ein andermal beschweren,
Von eurer Weisheit auf den grund zu hören?”
FAUST.

Uw stuk is aan mij slecht besteed.

De tijd, dat ik mij warm maakte over aan te geven grenzen of betrekkingen tusschen het Delftsche en de andere corpsen ligt achter mij. Vooral nadien ik gezien heb dat de onderwijsrichting, de al dan niet wetenschappelijke opleiding, enfin de „scholen” direct buiten de corpsuitingen, het corpsleven staan en dus Delft geen voordeel kan hebben van den meer wetenschappelijken, wijsgeerigen of veelzijdigen ondergrond van de menschen aan den overkant.

De vriendschappelijke betrekkingen welke dan heeten hunne uiting te vinden in 't samenfeesten in lustrumweken en het afvaardigen van Senaten, die voornamelijk samen maaltijden, staan daarbuiten en beduiden dan ook niets. Het gezamentlijk zich meten in sport etc. kan ook zonder van wederzijdsche banden last te hebben of er bij diners of feesten van te profiteren. In werkelijkheid staan nu de corpsen geheel buiten elkaar en lokten locale aangelegenheden, door hunne gelijkvormigheid en soortgelijke inrichting (meer of minder juist vastgelegd of gewijzigd), niet tot vergelijking, de bladen zouden opmerkingen wederzijdsch geheel missen; nu kon men van voorgestelde wijzigingen nog iets leeren of begrijpen waar het zoo zacht aan naar toe gaat. Eenig ingrijpen interacademiaal, in gemeen overleg leven of strijden bestaat er niet. Van 't voordeel van met menschen van verschillende studierichting en faculteit samen te gaan wordt dus niet genoten.

Toen ik uwe eerste uitwijding in het Studenten-Weekblad dan ook las, vond ik het zielig dat u een stokpaardje, zoo afgereden als dit, zoo'n mager, pover beestje nog onrust had bezorgd gelukkig dan ook dat die uitstekende botten u „zeer” hebben gedaan en u 't gauw weer met rust hebt gelaten. Mijnheer Grondijs laat dien bezemsteel in den stalhoek, hij geeft geen zitvlak.

Als vermaning stip ik nu aan:

Dat u zoudt praten over „de verhouding der grenzen der studentencorpsen van Delft en Utrecht zooals zij zich uiten en te kennen zijn in hunne bladen” en dat u kwam op „de tradities der Delftsche middelbare inrichting en de (Utrechtsche) hoogeschool”.

Wanneer er dan wel zoo'n directen invloed was van de partieele wetenschappen en spade- en kruiwagenverrichtingen (*) waarmee wij ons hier schijnen bezig te houden, dan zouden in Delft slechts „wiskunstenaars” en „verstokte technici” gevormd worden, die meer nog dan nu de techniek tot een ramp van den loonslaaf maakten of persoonlijk slecht strenge eenzijdigheid bezaten . . . enz. enz. . . . want mijnheer Grondijs ik wil het nalaten, evenals gij, zoo maar eens een verklaring te geven van den werkelijk zoo verschillenden maatschappelijken groei en de zoo-andere uitingen van menschen in Delft en in Utrecht . . . maar u wilde immers komen tot het paskwil van 't bestaand idee „Delft is rood” en u gaf een verklaring.

(Hier verwijs ik u even naar de bovenstaande aanhaling uit Faust).

In Delft is de grond gunstig voor ontwikkeling. Het vrije denken en onderzoek wordt er tot plicht gesteld. Het corps dat reeds lang leefde totaal buiten de onderwijsinrichting en er nu formeel van gescheiden is, oefent zijn geheel eigen invloed uit op het leven der leden; het zelfstandige onderzoek wordt hierdoor ruimer, daarin sterk gesteund door het economisch-juridisch gedeelte van het onderwijs (vallende buiten den eigentlijken studie-jaargang, maar juist daarom van meer invloed op de zoekende en

(*) Men noemt civiel-ingenieurs immers nooit anders dan polderjongens en werktuigkundigen stokers.

meer begeerd door de willende leden). Men heeft in het algemeen hier het gevoel in literaire en wijsgeerige vakken voorlichting te missen en kleine groepjes gezamenlijk of sterkeren alleen trachten deze schade in te halen. Voordeelig voor hen missen ze van deze vakken veel traditie, iets waar Universiteitsmensen gewoonlijk in blijven hangen.

En nu kon ik weer schrijven enz. enz. daarmee uitdrukken, in tegenstelling met u dat 't niet aangaat zoo maar in een willekeurig, luchtig artikel eene verklaring te geven van zaken, die een dieperen grond hebben, van leven dat meer gecompliceerde oorzaken heeft. De psychologie van ons corps is niet zoo eenvoudig.

Dit is zeker dat, te oordeelen naar het gemiddelde van den jaargang van het Studenten-Weekblad en het in doorsnee nullige van den Vox-inhoud, Delft voordeeliger groeit dan Utrecht; en zoo ben ik aan de bladen gekomen en daarmee aan den uitspraak, dat de invloed van de ware wetenschap en het blijven zuchten in particele verrichtingen zich hierin al bijster weinig of in 't geheel niet uit.

Delft is eo ipso rood!

Dit verhaaltje is de grootste veroordeeling van uw eigen artikel. Het gros in Delft en het gros in Utrecht kunnen tegen elkaar worden ingewisseld en er komt hoegenaamd geen verschil in de massa hier, onze wildernis blijft zoo.

De meerderheid hier dan studeert wat, drinkt, leeft niet en „slaagt”, wij noemen deze categorie het „intellect”.*) Een overblijvend kwart gedeelte, studeert ook, maar werkt nog en denkt door ruimer; en daaronder een betrekkelijk kleine groep is solidair in plichten tegenover maatschappij en stelsels, onderzoekt ze en leeft ze in. Deze laatsten zijn veelal rood.

Hieruit nu de gevolgtrekking te maken als zou de Delftsche geest socialistisch zijn, gaat niet aan al valt niet te ontkennen dat de socialisten onder ons, diegenen zijn die 't meest van zich doen hooren op intellectueel gebied.

N. B. Als ik versnipperend citeerde, was dit omdat ik geen afgeronde gedeelten vond en niets hecht aan 't oordeel van menschen die op aanhalingen steunen en deze aanhalingen slechts deed om menschen op 't nalezen van het artikel te wijzen.

2e. De beoordeeling van den heer Boissevain las ik niet. De benaming „vee” vind ik niets stuitend en wordt door mij met andere grenzen ook gebezigd.

Den Haag.

J. VAN DER WAERDEN.

*) Vandaar niet mijn interpretatie, maar afwijzing en willekeurige vervanging van het woord intellectueelen toen. Ik erken ik was te lokaal daarin.

Superioriteit?

Slechts omdat het stuk des heeren Grondijs een kwestie raakt die door conventie zoowat geworden was tot twee axioma's door geen der partijen eigenlijk meer verdedigd of geproefd; slechts omdat in zijn stuk der vorige week die axioma's weer tot een kwestie werden, wil ik door serieuzer betoog aantoonen dat niet door een hautaine uitspraak iets kan zijn afgehandeld.

Om een absolute scheiding te maken tusschen Universiteit en Polytechnische School, moeten wij wel beginnen terug te gaan naar Gymnasium en H. B. S. En moet dan niet ieder, die eerlijk is, erkennen dat in die studiejaren de Schoonheid voor hen verborgen bleef; dat misschien in de verte werd aanvoeld — en dan nog bij zóo enkelen, het bestaan, het nader komen van Kunst, de vage belofte van een ver, maar o zoo hoog, zoo heilig-hoog genot? — Hebben we bevoorbeeld wel ooit gedacht, vermoed, dat de Bijbel in verlaten uren zou worden de stille schoonheid van altijd rustige trouw — voordat de dorre conventionele interpretatie was weggesleten uit ons geheugen?

Zoo voor een goed deel, maar gelukkig niet onherstelbaar, bedorven, werden we student: de minderen, de middelmatigen en de in-kiem-superieuren. Vaak onafhankelijk van onzen wil, door autoritaire beschikking over minderjarigen, door gemis aan doel der nog zoo éven gegroeide, door 'n toeval soms, kwamen we aan Universiteit of P. S.: hoevelen hebben zich niet een ontijdige vergissing in de zoo aanvaarde richting berouwd!

De later intellectueelen die aan de Universiteit kwamen en wier komst een harmonie was met de vage richting van

hun begeeren, moeten wel ontroerd zijn geweest bij hun eerste binnentreden: had niet een mystieke traditie hun zwak toegestamd dat daar een schat lag voor hen, rijker dan hun droomen verbeelden konden — de reine wetenschap? Maar hunne verwanten die de vergissing bemerkten en aan onze Polyt. School waren geplaatst — voor die is ten leste de desillusie niet groot geweest. Toegepaste (particele) wetenschap hadden zij verwacht en nu bleek dat (tot ontgoocheling der Technikers) naast de vakstudie, de abstracte wetenschap stond, die zich maar niet wilde en tenslotte ook niet kón aanpassen bij de techniek tot een eenheid. Er is ontstaan (oningewijden slechts ignoreeren dit) een absolute scheiding tusschen wat men aan de P. S. gewoon is te noemen theoretische en praktische studievakken.

Zou die blijde ontdekking te zwak zijn van intensiteit om de ontroering der „traditie” bij onze burens in uiting te evenaren? — En zou niet bij den heer Grondijs de vereering voor de traditie, belet hebben de werkelijkheid elders te zien, een werkelijkheid meer nuchter misschien van oorsprong, maar daarom niet minder intens en gelijkwaardig?

Dwaas zou wel zijn om de medische studie vakstudie te noemen, omdat snijwerk de toekomst wordt; en even dwaas zou zijn om tot het ontbreken van de gelegenheid tot studie der reine wetenschap te konkludeeren: omdat we rondom ons als vruchten der Universiteit zooveel klassieke veeartsen kunnen ontmoeten. Welnu

Maar wat zou men zeggen van iemand die 'n trotsch hoofd in den nek wierp en uitriep: Aan allen voor wie de ontdekking van Henoch's boek geen verrukking was, ben ik superieur; — of van een ander die verklaarde superieur te zijn aan Ruskin, omdat hij geroerd werd door de voor kort ontdekte beelden van het Parthenon, doch Ruskin niet; — of van een die het kind Gorter kon ontmoeten in „the Black Smith” van Händel, of die door de smart van den wellust der smart uit Beethoven's 31e Sonate wit werd en hiermee z'n grootheid ontdekte; — of van weer een die zich uitgelezen waant: omdat hij Homerus heeft gelezen op het Gymnasium? ik zoek Grondijs, maar ik vind 'm niet meer.

Maar afgescheiden van dit alles is de meening van Grondijs over socialisten en socialisme een meewarige armzaligheid.

Het is Grondijs kwalijk mogelijk om in een socialist een individu te zien, een mensch met breede menselijkheid; en beslist meent hij dat socialisme een heining heeft gesteld voor den verren kijk, een nevel heeft opgetrokken voor den door socialisme bevangene, versluimerend het onafhankelijk onbeperkte overzien. Heeft hij er echter ooit naar gestreefd den Homerus van het Socialisme te kunnen ontmoeten als een bekende? Kent Grondijs wel één socialist-intellectueel zoo goed dat hij over hem kan spreken zonder oppervlakkige uiterlijkheden te debiteeren; kent hij er één zoo goed dat hij werkelijk iets over hem zeggen mag?

Het outsider's-gepraat over Socialisme als zou het een leer zijn zich bewegende in de sfeer der materiële (ook wel genoemd „lagere”) belangen, kan bezwaarlijk op eenigerlei serieuze bespreking aanspraak maken. Aan menschen van zulken praat kunnen we hoogstens de populaire vraag stellen: meent ge nu werkelijk dat iemand die een bloem beschouwt en ook z'n wortel, door deze koppeling alleen, minder in staat zal zijn de schoonheid der bloem te kunnen waardeeren dan een ander die de bloem bekijkt zonder meer?

Maar terwijl ik deze platte opvatting van socialistisch materialisme nu verder laat voor wat ze is, wil ik liever nog iets zeggen over de eigendunkelijke vervreemding die nu eens deze, dan weer gene, thans weer Grondijs, gelieft vast te stellen tusschen socialist en onafhankelijk, breed-menschelijk individu.

Ofschoon men in den tijd dat het socialisme voor het eerst begon door te dringen, in de studentenwereld met zekerheid meende te mogen voorspellen, en ook voorspelde, dat door deze leer het eerst zouden worden aangegrepen zij die door minder gunstige materiële omstandigheden den stoffelijken strijd om 't bestaan van meer nabij zouden leeren kennen en zelf ondervinden, heeft de uitkomst bewezen dat tot op heden juist deze lagen het minst beroerd werden, en daarentegen de stoffelijk minder-afhankelijken, wanneer zij slechts vrij genoeg waren om versleten conventie te durven negeeren, ontvankelijk bleeken voor de nieuwe leer.

(Zie vervolg Bijvoegsel.)

BIJVOEGSEL

behoorende tot het STUDENTEN-WEEKBLAD
van DONDERDAG 20 SEPTEMBER 1900.

Het gewoon-menschelijke medelijden met mensen die onverdiend in ellende leefden, zou als een voorbijgaande factor op hun karakter of wijze-van-zien hebben ingewerkt, als zij niet hadden hooren roepen luid-uit, als zij niet hadden hooren schreeuwen van de daken dat dit lijden onnoodig was. Toen dit natuurlijke gevoel plotseling insloeg als een groot medelijden, was het oor graag voor alles wat klinken kon als beloften van lijden-leening; — en het gespannen vragen, nauwlettend belangstellend beschouwen en toetsen der eerste aanwijzingen aan eigen gedachten en aan de aanschouwing der omringende dingen, brachten ten slotte den dag waarop het inzicht verkregen had, een logische basis, een basis van wetenschap. Was nu die wetenschap die sprak van een materiëlen ondergrond geworden het Leven? Waren nu de stoffelijke productieverhoudingen geworden den einder voor het oog? het eigen leven en het leven der massa; en was soms het eigen leven nu opgelost, vervlakt in dat leven der massa?

Medelijden, meegevoel, staan buiten materieële dingen, 't is 'n gemoedstoestand van het individu, natuurlijk menschelijk, als by. de liefde. En evenals liefde opwekt de lust tot bescherming bij aanval, zoo is een der eerste gevolgen van medelijden het verlangen naar leniging der geziene smart of ellende. De daden die dan volgen zijn spontaan of, wanneer ervaring gebracht heeft de aarzeling uit vrees voor falen, worden zij geleid door overweging en verkregen inzicht.

Dus zal een socialist die de geschiedenis der menschheid bestudeerde, weten dat alleen lijden kan verzacht worden als er een macht te stellen is tegen de macht die lijden veroorzaakte; en zoo zal een socialist organiseeren.

Maar kan nu dit medelijden, de superbe ziel, de ideale, innig-eigene vreugde en smart, usurpeeren?

Diep in eigen eenzaamheid, onschendbaar diep ligt het individu met zijn juichen en huilen; daar leeft het in afgeslotenheid, groeiend, ontberend, rijzend altijd door — wachtend op den dag der schepping.

Z.

Klassieken.

Opgedragen aan den heer Grondijs.

Non omnia possumus omnes. Non cuivis homini continget adire Corinthus. Wij waren nooit op het gymnasium en lezen geen Homerus. Echter nil mortalibus arduum est, en zoo begrepen we toch iets van de huivering van eerbied die de heer Grondijs moet gevoeld hebben bij 't eerste openslaan van den Ilias, bij 't eerste binnentreden van 't Utrechtsch academiegebouw. We begrepen die eerbied zooals wij spoken-vrees van kleine kinderen begrijpen. Zeker de mortuis nil nisi bene, heb eerbied voor de klassieken, maar als je blijft niet vóór ze te kennen. Wij betwijfelen het of de heer Grondijs, wanneer hij wat ouder wordt zal blijven volharden in zijn Errare malo cum Platone quam cum istis (Pythagoreis) vera sentire, maar denken veeleer dat hij eens zal zeggen: Aliud legent pueri, aliud viri, aliud senes, en zelf ook zijn geschrijf van den laatsten tijd zal leeren beschouwen als amabilis insensia. Wanneer hij tenminste werkelijk is wat hij zich zelf waant te zijn de Βοῦν ἀγαθός van dat sublieme intellect. Misschien komt hij ook wel tot de ontdekking Dis aliter visum.

Nomina sunt odiosa.

Vrouwenleven.

Zij was een aardig meisje van 16 jaar.

Daar ze in een studentenstad diende en geen bijzondere omstandigheden haar beschermden, werd zij reeds vroeg verleid.

Toen ze 17 jaar was ging ze wel eens een enkele keer met een student uit.

Op haar 18de jaar scharrelde ze zoo'n beetje. Ze werd langzamerhand onverschilliger, ontevredener, veeleischender, een beetje lui en brutaal.

Steeds meer nadert ze het gewone scharreltype.

Ten slotte uit haar dienst weggejaagd, misschien ook uit de ouderlijke woning, gaat zij er toe over een levensonderhoud op straat te verdienen.

Op 22-jarige leeftijd is ze ook haar vrijheid kwijt en vinden we haar in een net bordeel.

Na enkele jaren van afmattenden, geestdoodenden en uitermate terugstuitenden arbeid is ze heelemaal gebroken, en verzeilt zij in ontuchtscetra van steeds minder allooi.

Zoo tegen de 30 is ze één van die ruwe misvormde schepsels, die ons in de Zeedijk en de Zandstraat met afgrijzen en walging vervullen en toch bracht diezelfde vrouw ons 10 jaar geleden in verrukking.

We walgen maar er was geen enkele schakel in haar leven die we niet misbruikten.

Zelfmoord of een pijnlijke dood in het gasthuis is het natuurlijke uiteinde en op welken leeftijd!

Het beroerdste van alles is evenwel, dat zij, die dit zullen lezen en die dagelijks in de gelegenheid zijn deze dingen op te merken en met elkaar in verband te brengen, ja er voor een zeer groot gedeelte aan medeplichtig zijn, over het algemeen niets zullen voelen van de ontzettende aanklacht die in het eenvoudig vermelden van deze feiten ligt, feiten die een voorbeeld vormen uit duizenden. Men zal allicht schouderophalend glimlachen, spreken van aanstellerige overdrijving, enz.

Maar ik laat nog niet los.

Niemand zal durven ontkennen, dat er duizenden vrouwen zijn type „Zandstraat”. Toch wordt geen vrouw zoo maar is op een goeien avond Zandstraathoer.

Wanneer we maar eens een oogenblikje ons rekenschap willen en durven geven, dan is het toch zoo hartverscheurend duidelijk dat deze categorie, een laatste schakel vormt van een keten waarvan we iedere schakel nauwkeurig kennen en geheel afzonderlijk beoordeelen maar waarvan we den samenhang niet willen toegeven.

Wanneer we met een aardig meisje zoo'n beetje scharrelen, dan willen we niet denken aan den toekomst. We zijn jong en onbezorgd. Maar niettemin zijn wij over 10 jaar gelukkig getrouwd, terwijl zij misschien krepeert in de Zandstraat.

Laten we nu eens een enkele maal de waarheid willen zien. Het leven is nu eenmaal geen verzameling van losse feiten, maar een samenhangend geheel. En in ons geval is die samenhang al tergend eenvoudig. En toch iedereen ziet alle schakels maar de keten wil men niet zien, anders zou menigeen zich nog wel eens bezinnen.

Wanneer we nu willen onderzoeken waar de voornaamste schuld ligt voor zooveel ellende en we gaan de geheele rij langs dan zijn we vermoedelijk aan het einde voor we iemand hebben aangewezen.

De eerste stap is gewoonlijk al heel natuurlijk. Waar twee jonge mensen bij elkaar komen op een leeftijd waarin de hartstocht een van de krachtigste factoren is; waar bovendien onze moraal de handelende partij feitelijk niet veroordeelt; de meer lijdzame partij evenwel in ergerlijke onwetendheid en weinig karaktervastheid opvoedt; waar de lijdende partij bovendien vaak behoort tot een klasse, die hoewel feitelijk de absoluut onontbeerlijke, zich toch afhankelijk gevoeld van de klasse die zij onderhoudt en die wel zoo goed is hare dochters te willen misbruiken, waar we dit alles en nog veel meer in aanmerking nemen, daar verstomt onze beschuldiging.

En zoo is het met iedere nieuwe stap. Het een volgt volkomen logisch uit het andere, tenzij de een of andere reddende oorzaak tusschenbeide komt.

Alle omstandigheden werken mee en wanneer we een grijntje gevoel hebben dan rillen we. Wanneer we geconstateerd hebben, dat onze eigen zusters, onze toekomstige vrouwen onder dergelijke omstandigheden even zeker in de ellende waren geslingerd; wanneer we die ellende goed hebben nagegaan; wanneer we hebben ingezien, dat de omstandigheden, de geheele maatschappelijke formatie, de voornaamste oorzaak is, en wanneer we onze maatschappij dan nog niet vervloeken, wanneer we voor die maatschappij dan nog geen walging voelen; dan moet het gevoel ook voor goed verstomt zijn.

Mij dunkt dit eene gedeelte van de maatschappelijke ellende moest reeds in staat zijn ieder, die deze maatschappelijke omstandigheden als iets blijvends aanziet, tot volslagen pessimisme te brengen.

Gelukkig evenwel hij, die heeft leeren inzien de voortdurende vervorming dier maatschappij.

Gelukkig hij, die heeft begrepen dat we ons bewegen in een tijdperk van overgang, in het laatste stadium van een afgeleefde maatschappijvorm. Gelukkig vooral hij, die het bewegen heeft gevolgd en daardoor in staat is gesteld ook in de toekomst te zien.

Hij alleen kan ondanks een diep gevoel zich staande houden in deze modderpoel; hem geeft de strijd nieuwe levenskracht, de langzame maar zekere nadering tot zijn idealen nieuwe levensvreugde.

Wie walgt van het oude, moet strijden voor het nieuwe of ondergaan.

S.

Het Socialisme onder de Hollandsche Studenten.

Rapport van de Hollandsche afgevaardigden naar het Socialistisch Studentencongres te Parijs.

Het Socialisme heeft in Holland onder studenten nog pas weinig aanhangers. Hoewel reeds in Oktober 1865 Hollandsche studenten vertegenwoordigd waren op 't Kongres te Luik, — omstreeks 1870 eenige studenten zich bij de Internationale hebben aangesloten, — op 26 September 1891 te Amsterdam 'n socialistische studenten-vereeniging werd opgericht — en in December van datzelfde jaar wederom Holland vertegenwoordigd was op 't Studenten-Kongres te Brussel, is er toch vóór 1896 eigenlijk geen sprake van 'n eenigszins geregelde beweging voor 't Socialisme onder de studenten van onze vijf Akademiesteden: Amsterdam, Delft, Groningen, Leiden en Utrecht. Eerst na de lezingen van Lafargue, Liebknecht, Eleanor Marx, Vandervelde en Ferri in 1896 begonnen en in deze vijf steden gehouden, en die alleen te Delft door veel studenten werden aangehoord, is er in Amsterdam en Delft vooral meer stelselmatig voor 't Socialisme gewerkt kunnen worden. De propaganda voor en na de Kamerverkiezingen van 1897, de eerste waaraan de S. D. A. P. sinds z'n oprichting in Augustus 1894 had kunnen deelnemen, zal wel voor 'n deel de aanleiding zijn geweest, dat 't socialistisch inzicht onder de studenten zich voor goed begon te vestigen en te uiten. Van toen af kwam er wat leven. In Maart 1898 werd te Amsterdam opgericht het Socialistisch Leesgezelschap (S. L.) 'n neutrale vereeniging, meest onder leiding van socialistische studenten, die zich ten doel stelt: kennismaking met het socialisme in den ruimsten zin des woords, en dit doel tracht te bereiken door het rondzenden van lektuur, het organizeeren van lezingen en kurzussen, en door het onderhouden van 'n bibliotheek. Bibliotheek en lezingen zijn ook voor niet-leden; de lezingen hadden steeds 'n talrijk gehoor, waaronder dikwijls veel arbeiders. 't Aantal leden vermeerderd telkens en bedraagt nu reeds 110, voor 'n zeer groot deel studenten.

'n Heel andere vereeniging is de Sociaal-Demokratische Propaganda-Club in Oktober 1898 te Delft opgericht door enkele leden van de S. D. A. P. De S. D. P. C. stelde zich n.l. ten doel: organisatie van de beslist sociaal-demokratische elementen, onderlinge studie van 't wetenschappelijk socialisme en de practische politiek en verspreiding naar buiten van kennis omtrent het wetenschappelijk socialisme, d. w. z. bestrijding van het radicaal, esoterisch-ethisch of artistiek Socialisme. De middelen daartoe: Openbare vergaderingen, debating-avonden, kurzussen en lektuur.

Voor en na de oprichting dezer vereenigingen werd er in studentenbladen reeds hard voor opening van inzicht in 't Socialisme gewerkt. In Amsterdam althans schijnt 't dan ook tot 'n begin van blijvend leven onder studenten gekomen te zijn. Eerst later, in 't najaar van 1899 en in 't begin van dit jaar zijn er in Groningen, Leiden en Utrecht vereenigingen opgericht met verschillende naam.

'n Belangrijke zaak is 't optreden van partijgenoot Van der Goes als privaat-docent in de socialistische ekonomie aan de Amsterdamsche Universiteit. 18 Maart 1899 stuurden ongeveer 300 studenten 'n adres aan B. en W. met 't verzoek de aanvraag van Van der Goes in te willigen. Toen dit na veel dralen gebeurd was, bewees de geregelde opkomst van 'n vijftigtal meest studenten, dat 't hun althans ernst was geweest.

Onder de invloed van 't te houden Kongres van Socialistische Studenten en Oud-Studenten te Parijs, sloten zich de socialistischen onder de studenten van Amsterdam, Delft, Leiden en Utrecht tot plaatselijke groepen op beslist sociaal-demokratische grondslag aaneen, en verbonden zich daarna met elkaar tot een landelijke groep, die waarschijnlijk tegen a. s. Kertsmis te Amsterdam 'n vergadering zal beleggen, om naar aanleiding van 't resultaat van 't Parijsche Kongres en naar aanleiding van 't geen tot dien tijd reeds door de plaatselijke groepen voor de verbreiding van socialisme en wetenschap zal zijn gedaan, te beslissen of en hoè men elkaar kan steunen in de propaganda, in de verbreiding van kennis onder 't proletariaat, en in 't voorkomen van verslechtering der levensomstandigheden door 't langzaam aan opkomen, ook in Nederland, van 't wetenschappelijk proletariaat.

Groningen heeft bij gebreke aan socialistische studenten nog geen groep kunnen vormen.

Tot zoover over de socialistische propaganda onder studenten. Wat 't optreden van socialistische studenten betreft onder arbeiders, kan, behalve hier en daar 't individueel optreden van 'n enkele, alleen gewezen worden op 't Toynbee-werk van de Delftenaars. Voor 'n anti-militaristische propaganda hebben de omstandigheden in Nederland zich tot nu toe niet geleend. Mogelijk dat de pas ingevoerde persoonlijke dienstplicht daarin verandering brengt, doordat nu alle klassen gedwongen zijn hun zoons met de dienst en z'n verrotting te laten kennis maken, en zoo ook onder studenten die weezin wordt gewekt, die zal maken dat ze meewerken dat het volk eens en voorgoed tot 't inzicht komt: geen man en geen cent meer voor het leger te geven.

De drankbestrijding werd tot nu toe aan de studenten-geheelonthouders overgelaten.

Over de toestand van 't wetenschappelijk proletariaat valt nog niets te zeggen, omdat 't pas begint op te komen.

Berichten en mededeelingen.

D. S. C.

Verkiezing van een Thesaurier van den Senaat op 1 en 2 October.

Stem- en Schouwburgcommissie.

Verkiezing van een Secretaris op 1 en 2 October.

Almanakredactie.

Verkiezing van een Commissaris op 1 en 2 October.

D. S. A. Ph. V.

Verkiezing van een President en twee Commissarissen op 21 en 22 September.

Weerbaarheid.

Groenenconours, Zaterdag 22 September, Oostsingel.

Odin.

Groenenconours, Maandag 24 September, Molslaan.

Apollo.

Groenenuitvoering, Dinsdag 25 September.

Tooneel.

Groenenuitvoering, Donderdag 27 September.

Inauguratie, Vrijdag 28 September.

ADVERTENTIEN.

VERHUISD van Voorstraat 80 naar
KOORNMARKT 25.
 96) J. VAN WEELE.

EETTAFELS.

Adres L. W. DE KAT, Van Leeuwenhoeksingel 10.

Dagelijke Eettafel aangeboden

voor 6 of 8 HEEREN.

Adres OUDE DELFT 128a.

Dagelijks versche **LUXE BROODJES**,
 ZOUTEBOLLEN,
 KRAKELINGEN,
 SPECULAAS,
 HAAGSCHE BESCHUIT.

Firma Overvoorde,

Oude Delft 80.

Telefoonnummer 54.

TE HUUR op netten stand: 149)

eene gemeubil. Zit- en Slaapkamer,

f 26 per maand.

Te bevragen aan het Bureau van dit Blad.

Tegen 1 October te huur aangeboden:

eene gemeubileerde ZIT- en
 frissche SLAAPKAMER

zonder pension.

Adres HUGOPLEIN 38.

Nieuw! Overheerlijk!

DRINKT

GRENADINE CHAMPAGNE.

Overheerlijke verfrisschende drank.

Prijs per heele flesch f 1.25, per halve flesch f 0.65,
 per kwart flesch f 0.35.

Verkrijgbaar bij

J. J. G. BOERE.

Hypolitusbuurt 2.

Alle P A S S E R D O O Z E N,

Systeem CLEMENS RIEFLER

EN

Systeem F. O. RICHTER & Co.,

worden geleverd, tegen de door de fabri-
 kanten vastgestelde prijzen berekend.

De meest gevraagde doozen zijn
 voorradig.

Boekhandel J. WALTMAN Jr., Binnenwatersloot 33.

BLOEMENMAGAZIJN

S. BRUIGOM.

Houttuinen 4.

Teleph. interc. 6.

Bekroond Schiedam Augustus 1900 met 5 Eerste Prijzen.

BOUQUETTEN, KRANSEN,

VERSIERINGEN, enz.

Speciaal ingericht voor verzending.

J. J. G. BOERE,

Hypolitusbuurt 2

DELFT.

WIJN- en BIERHANDEL.

Levering van Spuitwater op syphons en kogelflesschen.

SODAWATER.

Agent der Kannenbier-Maatschappij.

STEEDS VOORHANDEN:

Echt Münchener Ps Bräu, Franziskaner Leistbräu
 en Echt Pilsener (Burgerl. Bräuhaus.)

Zooeven verschenen:

LOUIS COUPERUS

LANGS LIJNEN VAN GELEIDELIJKHEID.

Prijs Ingenaaid f 4,90. Gebonden f 5,50.

VOORHANDEN IN DEN BOEKHANDEL

J. WALTMAN Jr., Binnenwatersloot 33.

G. SIEPMAN, COIFFEUR,
NIEUWSTRAAT 18,
beveelt zijn naar de laatste eischen des tijds
ingerichte SALON DE COIFFURE aan.

⇒ Ook aan huis te ontbieden. ⇒

ABONNEMENT EN ABONNEMENTBOEKJES BILLIJK.

Bij J. WALTMAN Jr. is verschenen:

Weerstand van Treinen

en

Trekkraft van Locomotieven

door

F. J. VAES, W. I.

Prijs f 0,40.

BOEKHANDEL J. WALTMAN Jr.

BINNENWATERSLOOT 33.

Verkrijgbaar:

Teekenportefeuilles	100 X 75 cM.
”	” 100 X 75 cM. met kleppen.
”	” 100 X 150 cM.
”	” 100 X 150 cM. met kleppen.

Op iedere Portefeuille wordt een naambordje, met naam in vergulde letters, geleverd.

ONTVANGEN:

eene nieuwe collectie Japansche Kamerdecoratie, als:
platte en uitslaande Waaiers, Pajongs in
geheel nieuwe teekeningen, Sarongs,
Kakemeno's, Pampa's, enz.

Voorhanden: JAPANSCH EN GEWONE PAPIERMANDEN.

Th. VAN LEIPSIG.

Wijnhaven 3.

DELFT.

**SCHWEGLER, KANT,
FICHTE, SPINOZA.**

Voorhanden in den Boekhandel
J. WALTMAN Jr., Binnenwatersloot 33.

SCHWEGLER. Geschichte der Philosophie	f 1,—
KANT. Kritik der reinen Vernunft	” 1,—
KANT. Prolegomena	” 0,55
FICHTE. Die Bestimmung des Menschen	” 0,55
SPINOZA. Die Ethik	” 0,80